

Napovedana kriza vlade

Medtem ko je pred nekaj dnevi kazalo, da bo vlada predsednika Leoneja trajala več časa, kot je bilo predvideno, je dnevni tisk zdaj začel objavljati napovedi o bližnji vladni krizi. Predsednik Leone bo baje odstopil konec prihodnjega tedna, torej takoj po zaključku zasedanja vsedržavnega sveta krščansko-demokratske stranke, ki se bo začelo 20. t. m. Začel bi se nato običajni postopek za sestavo nove vlade, ki predvideva posvetovanja predsednika republike, imenovanje novega vladnega predsednika, imenovanje ministrov ter zaupnico parlamenta.

Kaj je vzrok, da je naenkrat nastala taka naglica pri razreševanju notranjepolitičnega položaja? Na to vprašanje je danes težko z gotovostjo odgovoriti. Verjetno ima pri tem preokretu glavno zaslugo predsednik republike Saragat. Ta je namreč pred dnevi poklical na posvetovanje glavnega tajnika KD Rumorja in predsednika demokrščanske parlamentarne skupine Sulla in se z njima razgovarjal o političnem položaju. To se je zgodilo, potem ko je osrednji odbor socialistične stranke po večdnevem zasedanju in po naravnost dramatičnih razpravah vendarle imenoval novo strankino vodstvo. Zasedanje socialističnega osrednjega odbora sicer ni odpravilo, niti ublažilo nasprotstev med petimi strujami, a se je kljub temu izoblikovala neka večina, čeprav zelo pičla, ki jo sestavljajo nenniševci in bivši socialdemokrati. Novi glavni tajnik, poslanec Ferri je v tej zvezi poudaril, da ima njegova stranka zdaj »jasno večino«, a da poleg tega obstaja med socialisti mnogo širše skupno gledanje na najbolj nujne politične probleme, med njimi na »problem sestave vlade leve sredine, kot ustreza pričakovanju in zahtevam ljudstva«. Tajnik Ferri je še na glasil, da je zdaj od Krščanske demokracije odvisno, kako se bodo stvari dalje razvijale.

Tudi republikanska stranka se je te dni na svojem kongresu izrekla za obnovev sredinsko-leve vlade, tako da zdaj politična javnost z radovednostjo čaka na potek in zaključke zasedanja vsedržavnega sveta Krščanske demokracije, ki se bo sestal, kot smo že omenili, v začetku prihodnjega tedna.

Demokristianski levi struji (sindikalisti in skrajna levica) se na to zasedanje že več časa resno pripravljajo. V bistvu si prizadevajo, da bi vodstvo stranke ne samo z besedami, ampak tudi dejansko začelo voditi novo, bolj napredno politiko. Njihova osnovna zahteva je, naj vodilna mesta v stranki prevzamejo novi ljudje, češ da je dosednji razvoj dogodkov dokazal, da dosedanje konservativno vodstvo ni sposobno za novo politiko, čeprav bi načelno pristalo na tako

(Nadaljevanje na 2. strani)

BODOČNOST ČEŠKOSLOVAŠKE JE MRAČNA

Dobrega pol leta svobode in nato sovjetska zasedba, še prej pa nacistična zasedba, kateri se češkoslovaška vojska ni smela upreti, in Gottwaldov prevrat, ki je pomenil vrhunec češkega navdušenja za komunizem sovjetskega kova in »slovanskega« prijateljstva do Rusov — vse to so stvari, ki napravljajo iz novejšje češke zgodovine grozoten splet kapitulacij, šokov, razočaranj, kratkotrajnih iluzij in dolgega trpljenja, nasilja, strahu, laži in spletk. Zdaj prihajajo iz Češke in Slovaške novice o novih demonstracijah in protidemonstracijah, o sežiganju sovjetskih zastav, o javni žalitvi Dubčeka po Novotnyjevih pristaših, o Dubčevih ukrepih na sovjetski ukaz proti svobodi tiska, o omejevanju svobode za tuje dopisnike, o množičnih se, čeprav ne še breobzirnih nastopih policije proti demonstrantom in o prvih aretiranih demonstrantih. Kaj občutijo ob vsem tem Čehi? Kakšno vizijo imajo o svoji narodni bodočnosti in o bodočnosti svoje države?

KAJ VIDIJO PRED SEBOJ?

Pogumni nastopi češke in slovaške mladine proti sovjetskim okupatorjem so povzročili, da je svet obdal češkoslovaški odpor z nekim mitom junaštva in neomaine zavednosti ter vdanosti narodnim in socialističnim idealom, ki so pravo nasprotstvo tistega, kar v Moskvi proglašajo za socializem in komunizem. Toda kako je Čehom v resnici pri druži, tistim, ki si ne dajejo duška z demonstriranjem in kričanjem ter žvižganjem na račun okupatorjev, ampak ki morajo ostati na svojih delovnih mestih ali na vodilnih političnih, gospodarskih in kulturnih pozicijah razmišljati o pomenu vsega tega doživetja in iskati novo pot v bodočnost? To je danes vprašanje. Kaj vidijo pred seboj? Kako si predstavljajo bodočnost svoje države?

Neki češki pisatelj je zapisal, da pomeni dvakratna kapitulacija brez oboroženega odpora — pred nemškim in sovjetskim okupatorjem — konec češkega naroda. Od prve bi si bili še opomogli, toda od druge si bodo težko. To zveni sicer zelo pesimistično, vendar pa je v njegovih besedah mnogo resnice. Češki narod je danes moralno utrujen, dezorientiran, razočaran tako nad Vzhodom kot nad Zahodom, ki ga je pustil na cedilu, vsaj vojaško. Kakšni narodni ideali so mu še preostali? Narodna neodvisnost? Svoboda? Socializem?

DEKOLONIZACIJA SOVJETSKEGA IMPERIJA?

Dokler bo trajala sovjetska hegemonija v Vzhodni Evropi in v vzhodnem delu Srednje Evrope, je izključeno, da bi mogla Če-

škoslovaška obnoviti svojo neodvisnost, kar je isto kot narodna neodvisnost za Čehe. Trenutno ni videti nič takega, kar bi upravičevalo kak up. Madžarska, Poljska, Romunija, Letonska, Litva, Estonija in razne druge satelitske ali enostavno anektirane države že tretje desetletje prenašajo sovjetsko hegemonijo nad seboj, kateri lahko napravi konec samo nova svetovna vojna, če bi v njej seveda zmagal Zahod, ali pa popolna sprememba v vodstvu sovjetskega imperija in sistema.

Vojna je sredstvo, s katerim danes noben politik, ki čuti kaj odgovornosti, ne more resno računati v svojih načrtih za bodočnost. Taka sprememba v sovjetskem vodstvu, ki bi se odpovedala imperializmu, hegemoniji in načrtom osvajanja in širjenja sovjetske oblasti ter bi dopustila tako dekolonizacijo sovjetskega imperija, kot so jo izvedle npr. nekdanje glavne zahodne kolonialne sile, pa je skrajno neverjetna in misel nanjo meji že na fantastiko. V Sovjetski zvezi namreč ni svobodnega javnega mnenja, ni svobodnega tiska in svobodnih institucij, ki bi mogli sprožiti misel o taki dekolonizaciji, kaj šele izvajati moralni pritisk v tem smislu, kot se je to zgodilo v zahodnih kolonialnih državah samih in pri kolonialnih ljudstvih. Sovjetski kolonializem je povzdigovan v tisku in preko vseh drugih občil in propagande kot naprednost, kot širjenje socializma in kot socialistična vzajemnost.

Kdo naj bi upal resno nastopiti proti temu? Samo kak razboritež, ki mu ni nič do tega, če ga vtaknejo za sedem let ali več v ječo.

NOVA DESETLETJA NESVOBODE

Čehi in Slovaki torej ne morejo videti pred seboj druge bodočnosti kot nova desetletja nesvobode, vključeni v sovjetski hegemonistični sistem, z rahlim upanjem, da bo prijem od časa do časa toliko popustil, da se bo dalo živeti. Sprememba v sovjetski sistem lahko vnesejo šele splošni napredek vsega evropskega vzhoda na poti demokratiizacije, kar je povezano z razvojem znanosti in socializma na sploh, kot političnega in gospodarskega sistema. Tu je težko biti prerok. Bo ta razvoj peljal v večjo svobodo ali bo še odvezl iz ozračja sovjetskega imperija kisik svobode? Drugo se prav tako lahko zgodi kot prvo. Čisto teoretično obstoji možnost kakih splošnih idejnih ali nacionalnih revolucij na evropskem vzhodu, če bi se namreč narodna zavest tamkajšnjih narodov tako prebudila in bi postala tako močna, da bi ne prenašali več ruskega kolo-

(Nadaljevanje s 3. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 17. novembra, ob: 8.30 Kmetijska odaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Clementi: Sonatina; 10.00 Matanzasov g. orkester; 10.15 Poslušali boste; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Malot: »Brez doma«; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.30 Faturjeva: »Vilemir«. Dram. povest; 17.10 Revija orkestror; 17.30 Beseda in glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.30 Gioacchino Rossini; 19.40 Rossinijeve uverture; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasične lahke glasbe; 20.00 Sport; 20.30 Iz slovenske folklorne; 21.00 Semeni plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sodobna glasba. Merku: Kvartet št. 2; 22.25 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 18. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za srednje šole; 12.00 Trobentač Rosso; 12.10 »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Duo Russo-Safred; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost, književnost in prireditve; 18.30 Radio za srednje šole; 18.50 Zbor »Santa Maria Maggiore«; 19.10 Odvetnik za vsakogar; 19.20 Motivi; 20.00 Sportna tribuna; 20.35 Fanci; 21.05 Kulturni odmevi; 21.25 Romantične melodije; 22.00 Slovenski solisti; 22.20 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 19. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35; 11.50 Kitarist D'Amario; 12.00 Bednarik »Pratika«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Lavrenčičev kvartet; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič. - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost; 18.30 Koncertisti; 18.50 Buonocorejev orkester; 19.10 Cankar: »Kralj Matjaž«; 19.20 McPartland in »Dixenlander«; 19.45 Zbor »V. Vodnik« iz Doline; 20.00 Sport; 20.35 Charpentier »Louise« v 4 deli.

♦ SREDA, 20. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za 1. stopnjo osnovnih šol; 12.00 »50 Fingers...«; 12.10 Viktor Parma; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Safredov orkester; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za 1. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Slavnici pevci; 19.10 »Higiena in zdravje«; 19.15 Prijetne melodije; 20.00 Sport; 20.35 Simfonični koncert; 21.20 Za vašo knjižno polico; 22.25 Zabavna glasba.

♦ ČETRTEK, 21. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Znae melodije; 12.00 Finžgar: »Mirna pota«; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Boschettijev trio; 17.20 Za mlade poslušavce; 18.15 Umetnost; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 18.50 The Modern Jazz Quartet; 19.10 Pisani balončki; 19.40 Prikljubljene melodije; 20.00 Sport; 20.35 Codignola »Širjenje«. Rad. drama; 21.35 Douglasov orkester; 22.00 Folklor v glasbi; 22.35 Komorne skladbe; 22.45 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 22. novembra, ob: 7.30 Jutranja glasba; 11.40 Radio za 2. stopnjo osnovnih šol; 12.00 »Hot Club of Frances«; 12.10 »Blagoznanstvo za domačo rabo«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinistični ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce; 17.55 Slovenščina za Slovence; 18.15 Umetnost; 18.30 Radio za 2. stopnjo osnovnih šol; 18.50 Koncert; 19.10 Frosini: Državljanstva vzgoja; 19.25 Marinov orkester; 19.45 »Beri, beri rožmarin zeleni«; 20.00 Sport; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert; 22.00 Skladbe davnih dob; 22.15 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 23. novembra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Kulturni odmevi; 12.30 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba z vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.10 V tričetrtinskem taktu; 16.45 Otrokov pravljčni svet; 17.05 »Trio D'Assi«; 17.20 Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce; 18.30 Zbor iz Rupe; 19.00 Harmonikar Bonzagni; 19.10 »Družinski obzoriki«; 19.25 Zabavali vas bodo; 20.00 Sport; 20.35 Teden v Italiji; 20.50 »Naša gospa«; 21.05 Goldov orkester; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29477

Lep razvoj koprškega pristanišča

V jugoslovanskih pristanih je promet, vzet v celoti, že tretje leto v zastoju. Običaj je pri količini 14,5 milijona ton. To pripisujejo občutnemu zmanjšanju uvoza pšenice, premoga in umetnih gnojil.

Hkrati pa je prišlo tudi do znatnih premikov glede prometa med posameznimi pristani. Lani se je povečal promet le še v pristanih Koper, Ploče in Bar, v vseh drugih pristanih pa se je zmanjšal. Najbolj je padel v Splitu in Šibeniku, pa tudi v Dubrovniku-Gružu in to predvsem v korist novega pristanišča Ploče, ki spada pod republiko Bosno-Hercegovino in ne pod Hrvatsko. V Splitu je nazadnje lani pristaniški promet od 2,11 na 1,63 milijona ton. Promet na Reki je padel lani od 4,40 na 3,72 milijona ton, vendar se letos

spet dviga zaradi povečanega tranzitnega prometa.

Nadvse razveseljuje, da se stalno večja promet v glavnem pristani slovenske republike, Kopru. Ker v Kopru niso bili deležni blaginje konjunkturalnega uvoza pšenice in umetnih gnojil, tudi niso občutili izpada tega uvoza. Lani je narasel promet v koprskem pristani od 750.000 na 954.000 ton (od tega 278.000 ton tranzitnega blaga). Računajo, da bo letos promet skozi koprski pristan presežek en milijon ton. Ta milijon bo verjetno kar precej presežen, posebno zaradi uvoza nafte skozi novi pristan za tekoče tovore. Prispel je že prvi velik tanker z nafto za petrolejsko čistilnico Bosanski Brod.

V koprskem pristani pripravljajo za prihodnje leto nove velike investicije, predvsem gradnjo petega priveza s skladiščem, kot je poročal ljubljanski tisk. Zgradili bodo tudi velik silos za sipki tovar in začeli gradnjo prvega dela pomola za »kontejnerje«, v pristani pa že postavljajo velik žerjav za dviganje tovorov do 20 ton. Menijo, da se bo povečal promet po novi koprski železnici, moderniziran pa bo tudi odsek proge od Prešnice do Pivke.

Glede na to, da ni bil deležen koprski pristan doslej nikake zvezne podpore in se je moral trdo boriti za vsak korak naprej, mora tak napredek tega slovenskega pristani kljub vsem težavam resnično razveseliti vsakega Slovenca ne glede na meje.

—0—

SPLOŠNA STAVKA

Sindikalne organizacije CISL, CGIL in UIL so proglasile za sredo, 14. t. m., splošno stavko po vsej Italiji za izboljšanje pokojninskega sistema.

Medtem ko se je industrijsko delavstvo v visokem odstotku udeležilo stavke, je stavka v trgovini le delno uspela. Odprta so ostala nekatera velika podjetja, tudi v Trstu, kar je prišlo prav zlasti obiskovalcem iz Jugoslavije, ki niso vedeli za stavko. Burja, oblačno nebo in splošna stavka — vse to je napravilo dan za prav turoben in pust. Upati je, da bo stavka dosegla svoj namen.

Črnci v predstavniški zbornici ZDA

V novi ameriški predstavniški zbornici je osem črncev; to je najvišje število, kar jih je bilo kdaj izvoljenih v to zbornico. V dosedanjih predstavniški zbornici je bilo pet črncev. Med novoizvoljenimi je tudi ena črnka. Dejansko bi moralo biti — glede na odstotek črnškega prebivalstva v ZDA — v predstavniški zbornici okrog 50 črncev.

Črnci so volili v ogromni večini demokratskega kandidata, zanimivo pa je, da so volili največji črnski skrajneži — belega rasista Wallacea, in sicer iz paradoksa, lahko bi tudi dejali: iz obupa, češ, »če ga hočete imeti, pa ga imejte, potem boste že videli.« kot se je izrazil neki voditelj skrajnega črnškega gibanja. Skrajneži med črnci bi namreč hoteli, da bi se odnosi med rasama tako raz-

greli, da bi prišlo do odprtega spopada in s tem nujno tudi do neke rešitve črnškega problema, ki je zdaj prepuščen bolj ali manj času, da ga reši.

Ameriški Slovenci so volili, kot se je zvedelo, po večini demokratskega kandidata Humphreya.

TEDENSKI KOLEDARČEK

17. novembra, nedelja: Gregor, Hilda
18. novembra, ponedeljek: Milko, Odon
19. novembra, torek: Elizabeta, Jelisava
20. novembra, sredo: Srečko, Feliks
21. novembra, četrtek: Marija, Darinka
22. novembra, petek: Cecilija, Cilka
23. novembra, sobota: Klemen, Mile

NATO SE BO OKREPILA

14. t.m. se je začel v Bruslju sestanek obrambnih ministrov 14 držav NATO (Severnoatlantske zveze), da bi pretresli položaj, ki ga je povzročila zasedba Češkoslovaške. Manjkal je predstavnik Francije, ki je izstopila iz NATO. Italijo zastopa minister Gui.

Prvi dan so razpravljali o vojaškem položaju. Ugotovili so, da se ni več mogoče zanašati na to, da bodo sile NATO pravočasno zvedele za začetek morebitnega napada in da morajo biti zato vedno pripravljene na napad s presenečenjem s strani Sovjetske zveze. Vojaški položaj je zdaj spremenjen, ker stojijo sovjetske sile na Češkoslovaškem tako daleč na zahodu, kot niso doslej še nikoli, in zaradi sovjetskega vojnega ladjevja v Sredozemlju. To zadnje dejstvo povzroča skrb v zvezi z napetostjo med Arabci in Izraelci. morajo sile NATO v Evropi okrepiti, tako na morebitne nove boje.

Na sestanku pa so govorili tudi o položaju Jugoslavije, Albanije in Srednjega vzhoda, ki nimajo vojaškega kritja kakšnega pakta za primer napada. Sklenjeno je bilo, da se morjo sile NATO v Evropi okrepiti, tako na evropski celini kot na Oceanu in v Sredozemlju, pa tudi v zraku. Ameriška premoč v raketnem in atomskem orožju nad Sovjeti je še vedno velika, več kot 3:1.

—0—

AMERIŠKA ŽRTVE V VIETNAMU

Od začetka leta 1961 pa do danes je v Vietnamu padlo 29.350 ameriških vojakov, 184.602 vojaka pa sta bila ranjena. Ti podatki prihajajo iz ameriških virov.

SOLA GLASBENE MATICE — TRST
V sredo, 20. novembra ob 21. uri v Kulturnem domu

violinski recital
ŽARKA HRVATICA

gojenca visoke šole Glasbene Matice.
Pri klavirju prof. Neva Merlak-Corradu.

OBISOJENI ZARADI VOHUNSTVA

Beograjsko sodišče je pred dnevi obsodilo tri jugoslovanske državljane na stroge zaporne kazni zaradi vohunstva. Obsojeni so bili pravoslavni duhovnik Janko Stanić, bogoslovnik Aleksander Pitilevski in bivši carinik na mejnem prehodu pri Frnetičih Jovica Stevljić. Iz poteka razprave je bilo razvidno, da so bili med drugim v zvezi z znanim predstavnikom Srbske pravoslavne občine v Trstu Vurdelj, ki je v tržaški javnosti znan zlasti zaradi pogostih notranjih sporov v tej ustanovi, zaradi česar je moralo že večkrat poseči vmes tudi tržaško sodišče.

REVIJA PEVSKIH ZBOROV

V nedeljo, 17. novembra, ob 17. uri bo v Marijinem domu v Rojanu, revija pevskih zborov.

Prireja jo Zveza cerkvenih pevskih zborov v Trstu.

Bodočnost Češkoslovaške je mračna

(Nadaljevanje s 1. strani)

nialnega sistema. Toda to se kaže zaenkrat kot čista teorija, daleč od realizma.

SAMO NEKAJ NEPREDVIDENEGA

Sovjetskim voditeljem gre trenutno očitno za to, da kompromitirajo pred češko in slovaško javnostjo sedanje državne in partijske voditelje, predvsem Dubčeka, s tem, da jih prisilijo k pokornemu, četudi neprosto voljnemu izvajanju svojih povelj. To se jim je delno že posrečilo. Dvomljivo je, če Čehi danes še vidijo v Dubčeku moža iz mladosti in poletja letošnjega leta, ali pa že strtega, ponižanega človeka, ki mu gre samo še za to, da bi rešil, kar se rešiti da, tudi za ceno, da se hlina Sovjetom in razočara tiste, ki so zaupali vanj. Jasno je, da Dubček ni izdal svojih idej. Toda dvomljivo je, da bi mogel z golo taktiko rešiti, česar

PREJELI SMO

ODDAJA GLASBE PO ŽELJAH NA SLOVENSKE TRŽAŠKE RADIJSKE POSTAJI

Ze nekaj časa je vpeljana oddaja glasbe po željah na slovenski radijski postaji Trst A redno vsak dan od 13.30 do 14.25. Razveseljivo je dejstvo, da slišimo vsak dan vedno več naše lepe slovenske glasbe, kakor na primer skupino Alojza Slaka iz Ljubljane in druge, pa tudi lepe slovenske pesmi.

Razveseljivo in zanimivo je tudi, da se oglašajo po teh radijskih valovih Slovenci izpod Matajurja in oni iz Kanalske doline. Največ voščil slišimo pa iz Slovenije. Bolj malo se pa oglašajo ljudje s Tržaškega, posebnost malo pa z Goriške.

Menim, da bi se morali Slovenci teh zamejskih krajev v večji meri poslužiti te lepe radijske oddaje. S tem bi poživili naše domače razpoloženje in bi poudarili našo živo prisotnost na teh dednih tleh. Podpis

—0—

Jugoslovanski predsednik Tito je poslal novoizvoljenemu ameriškemu predsedniku Richardu Nixonu brzojavko, v kateri je rečeno: »Pošiljam Vam iskrene čestitke ob vaši izvolitvi za predsednika ZDA.«

ni mogel rešiti z odkritim nastopom. Zapravi si lahko le simpatije, ki jih je užival pri ljudstvu, in pripravi Čehom in Slovakom še eno razočaranje več. Ves češki narod se ne more iti švejka. To so zahodne iluzije.

Bodočnost se kaže danes Čehom tragično, mračna, brezupna. Reši jih lahko samo nekaj nepredvidenega, kar pa je skrajno neverjetno. To seveda ne pomeni, da mora češki narod obupati nad vso svojo bodočnostjo. Toda očitno je, da se morajo narodi, ki so že postali plen sovjetskega hegemonizma in kolonializma, pripraviti na dolgo razdobje nesvobode in tlakovanja nasilju. Za druge — in med njimi so tudi narodi Jugoslavije, torej tudi slovenski narod — pa je to opomin, naj skrbno varujejo svojo svobodo in neodvisnost in naj ju branijo z vsemi sredstvi, tudi s tem, da dajo svobodi res tisti pomen, ki ji gre.

F.J. 40 SMRT V POMLADI

Šivalnica je bila ozek prostor z nekaj modnimi risbami po stenah, nad starim divanom pa je viselo veliko ogledalo z okruženim pozlačenim okvirjem. Za šivalnim strojem je sedela mlada, blede ženska. Temni kostanjevi lasje, velike rjave oči in dolgi uhani so ji dajali skoro eksotičen, južnjaški videz. Zraven je ubadalo šivanko v živobarvno blago, razgrnjeno čez kolena, mlado bujno dekle rdečih lic in se radovedno oziralo vanj. Vprašal je po Kosu.

»Rudi!«, je poklicala mlada žena.

Na vratih sosednje sobe se je prikazal Kos z brisačo v roki in se veselo začudil, ko ga je zagledal. Srajco je imel vso obrizgano od apna in še črnih las so se mu držala bela apnena zrnca.

»O, ti si, Tine! Prav je, da si naju končno le prišel obiskat,« je rekel in mu stisnil roko. »To pa je moja ženka, Anica ji je ime. In to je njena pomočnica Nežika.«

Dali so si roke, nato ga je Kos povabil v sosedno sobo, ki je služila za spalnico in kuhinjo hkrati. Veznine po stenah pa so napravljele revno sobico vseeno veselo.

»Sedi,« je rekel Kos in mu primaknil stol, sa pa nadaljeval z umivanjem iz umivalnika, ki je stal na drugem stolu. Na zaboji pri vratih je stal električni kuhalnik, na katerem je vrelo v loncu.

»Vidiš, tudi za kuharja moram biti včasih,« se je pošalil Kos. »Kaj pa je s teboj? Vidim, da ne nosiš več kolarja.«

Tine mu je na kratko razložil, kako je z njim, in mu razodel svojo prošnjo.

»Morda se bo dalo kaj dobiti,« je nazadnje pripomnil. Po kosilu boš šel z menoj na stavbišče, kjer delam. Polir je dober človek, mogoče te bo vzel. Stanoval boš pa lahko kar pri nama, če boš hotel.«

Tine je bil zadovoljen. Hvaležen je bil Kosu za njegovo preprosto dobroto. Moral je ostati pri njima na kosilu in potem je spremljal Kosa na stavbišče v Košakih. Polir je malo pogodrnjal, da si s študenti ne more kaj prida pomagati, potem pa ga je sprejel. Zmenila sta se, da pride na delo drugi dan opoldne.

Vrnil se je šele z večernim vlakom. Bila je že skoro tema, ko je potrkal na okno domače kočice.

»Mama, izstopil sem iz bogoslovja,« je dejal materi, ko mu je prišla odpirat.

Mati mu ni odgovorila, le zajokala je. Ni vedel, kaj naj ji reče. Odšel je v svojo sobo.

(dalje)

Tržaškega

Burna seja občinskega sveta v Dolini

Po večmesečnem premoru je bila minuli petek, 8. novembra, redna seja dolinskega občinskega sveta. V tem času pa so se v dolinski občini zgodile važne stvari, ki so hudo prizadele njene prebivavce. Beseca julija so morali Boljunčani odstopiti zemljišča za gradnjo tovarne Grandi Motori. Pogajanja za zadevno odškodnino so potekala pod močnim pritiskom in grožnjo razlastitve, zato ni čudno, če so se zaključila pod tržno ceno. Konec avgusta pa so prišli buldožerji in začeli uničevati polja in cvetoče vinograde, tako da kmetje niso mogli pobrati zrelega grozolja. Za uničene pridelke so jim obljubili odškodnino, a jim do danes še ni bila izplačana.

Pri vsem tem sta stranki KPI in PSI stale ob strani in pustile Boljunčane nezaščitene, čeprav ju pri volitvah v pretežni meri podpre-

TRŽAŠKA KNJIGARNA

vabi prijatelje in ljubitelje slovenske knjige na otvoritev svojih obnovljenih in razširjenih prostorov v Ulici sv. Frančiška 20, v soboto 16. novembra 1968, od 17. do 19. ure.

jo z glasovi. Od političnih strank se je zanje zavzela le Slovenska skupnost, na katero so drugi povrh še postrani gledali, češ da se samo ona upira, medtem ko so ostale stranke in sama dolinska občinska uprava lepo tiho in se strinjajo, da se toliko imenovana tovarna čimprej zgradi pri Boljuncu. V ta namen so vse omenjene stranke in ustanove, ki so pristale na zgraditev tovarne Grandi Motori, pritiskale, da se je prezgodaj razpustil vaški odbor v Boljuncu, ki je vodil nekaj časa pogajanja s Pristaniško ustanovo.

Tako so se čez noč znašli na cesti tudi domači športniki, ker jim je podjetje, ki pripravlja zemljišče za tovarno, zaseglo nogometno igrišče — edino v občini! Vsi napori, da bi igrišču prizanesli vsaj toliko časa, dokler se ne zgradi novo, so ostali brez uspeha. Vlada in veliki kapital, ki stojijo za tovarno Grandi Motori, so pač gledali na svoje interese, za interese dolinskih občanov pa se ni imel kdo zavzeto pobrigati.

Posledica tega je, da je mladina iz vse občine ostala brez športnega igrišča in bo, kot kaže, še dolgo ostala brez njega, ker nihče ni prej poskrbel za drugo primerno igrišče.

Razumljivo je, da je prebivavstvo zaradi teh in drugih težav, ki so nastopile v zvezi z gradnjo tovarne Grandi Motori, vznemirjeno. To nezadovoljstvo je prišlo do vidnega izraza na omenjeni seji občinskega sveta. Več svetovalcev Slovenske skupnosti je sprožilo nekaj glavnih problemov, ki so na moč aktualni. Tako je svetovavec Mirko Žerjal vprašal župana, kako je z regulacijskim načrtom in kako kaže z zaposlitvijo domačinov v novi tovarni pri Boljuncu. Župan Lovriha je odgovoril, da se regulacijski načrt pripravlja, o zaposlitvi domačih ljudi pri Grandi Motori pa ne kaže nič vzpodbud-

nega, ker da bodo prišli v poštev le visoko kvalificirani delavci.

Svetovavec Tul se je zanimal, zakaj je cesta iz Boršta v Botač tako zanemarjena, čeprav je turistično pomembna. Po županovem mnenju občina ne more popravljati omenjene ceste. Isti svetovavec je tudi vprašal, kako je z načrtom o gradnji moderne športnega centra: ali je občinski odbor to splošno željo športne mladine osvojil ali ne. Župan je obljubil, da bo zadevo pojasnil na prihodnji seji.

Svetovavec Niko Kosmač je na seji izrazil svoje ogorčenje nad zadržanjem podjetja, ki urejuje prostor za tovarno Grandi Motori, ker ne gre na roko domačim kmetom, ki bi radi imeli kakšen tovarnjak zemlje za svoje potrebe. Zaradi tega in ker občinska uprava ni znala preprečiti zasedbe športnega igrišča, dokler se ne uredi novo v nadomestilo, je izrazil ostro kritiko nad politiko občinskega odbora, ki ni znal postaviti ustreznih pogojev v korist občanov, ko je izdal dovoljenje za gradnjo zadevne tovarne.

V zvezi s Kosmačevimi očitki se je vnela burna polemika z županom, ki je hotel sejo prekiniti.

Ko se je polemika zaključila, je občinski svet nadaljeval z dnevnim redom. Potrdil ali odobril je več sklepov iz redne uprave, med temi izdatek 6.500.000 lir za izdelavo regulacijskega načrta, 12 milijonov lir iz vladnega prispevka za notranjo preureditev poslopja srednje šole v Dolini ter 4.800.000 lir za gradnjo slačilnice pri igrišču za odbojko v Dolini ter 4 milijone lir za ureditev ceste iz Križca do poti iz Doline proti Mačkovičam.

PLANINSKI PLES

bo v soboto 16. novembra ob 21. uri, v mali dvorani KULTURNEGA DOHA

Igrajo THE LORDS

Vstop samo z vabilom

Zažele so narodne noše

Pomembna gospodarska pobuda: "Kraški zadružni hlev"

Z notarskim aktom je bila v četrtek, 7. t. m., ustanovljena kmetijska zadruga, katere namen je, da zgradi in nato vodi moderen zadružni hlev za rejo goveje živine. S tem je bil napravljen prvi, temeljni korak, ki bo omogočil, da se bo postopno izvedla važna gospodarska pobuda v nabrežinski občini. To je tembolj važno, ker gre za prvo tovrstno zadrugo na Tržaškem in za prvi poskus tovrstnega gospodarskega delovanja na zadružni osnovi.

Ustanovnih članov je deset, ki hkrati sestavljajo občni zbor nove zadruge. Občni zbor je že izvolil vse organe zadruge, in sicer upravni odbor, nadzorni odbor in razsodišče. Upravni odbor sestavlja pet članov. Za predsednika je bil izvoljen Mirko Radovič iz Nabrežine, za tajnika pa Danilo Lu-

Devin:

PRIZADEVANJA ŠPORTNEGA DRUŠTVA

Pred dnevi se je sestel upravni odbor športnega društva Devin-Stivan in razpravljalo o bodočem delovanju društva. Odbor je ugotovil, da se mu kljub prizadevanjem še ni posrečilo prebroditi začetnih težav, katerih glavni vzrok je pomanjkanje kate-regakoli športnega objekta. Tako v Devinu kot v Stivanu ter Medji vasi je mnogo mladine, ki bi se hotela redno športno udeleževati, a ji je to onemogočeno ali zelo otežkočeno, ker ni športnega igrišča, dvorane, skratka ni ničesar. Društvo se je svoj čas obrnilo na deželno upravo in zaprosilo za pomoč, a njegova prizadevanja dozdej še niso imela uspeha.

Zato je odbor na zadnji seji sklenil povečati napore za odpravo vseh teh hudih težav in ponovno potrdil svoj začetni program, to je zgradnjo nogometnega igrišča v Stivanu — kjer bi bilo tudi igrišče za košarko in odbojko — ter preureditev svojega sedeža v Devinu, tako da bi prostori bili uporabni za namizni tenis in podobne igre. Odbor je v ta namen sklenil razposlati prebivavcem omenjenih vasi posebno pismo, v katerem jih obvešča o svojem delovnem programu in jih hkrati naproša za pomoč.

KMETJE SO DEMONSTRIRALI

V torek se je v Trstu zbralo precejšnje število kmetovavcev iz vse dežele Furlanije-Juljske krajine ter s poulično demonstracijo opozorilo oblastva na svoje zahteve. Manifestacijo je organiziralo združenje »Alleanza contadina«, ki je levo usmerjena, pridružila pa se ji je tudi Kmečka zveza, katera, kot znano, združuje na Tržaškem in Goriškem večino slovenskih kmetovavcev.

Tako smo videli, da so v povorki po mestnih ulicah nosili tudi transparente v slovenskem jeziku, ki so med drugim zahtevali konec razlaščenj slovenske zemlje. Na Trgu sv. Antona je zborovavec v slovenskem jeziku spregovoril tajnik Kmečke zveze Lucijan Volk, v italijanščini pa poslanec Ognibene. Podpredsednik deželne vlade Moro in odbornik za kmetijstvo Comelli sta po zborovanju sprejela posebno odposlanstvo kmetovavcev, ki jima je obrazilo glavne zahteve zborovavcev.

pinc iz Praprota. Ostali člani so: Franc Colja (podpredsednik) iz Samatorce, Josip Legiša iz Devina in Alojz Skerk iz Praprota.

Odbor si že prizadeva, da bi nakupil obširno zemljišče v bližini Trnovce, kjer je predvideno, da bodo stali hlev in vsa potrebna gospodarska poslopja. Za kmetovavce, ki bi morda ne poznali te pobude, povemo, da je zadruga odprta vsem živinorejcem, ki so lastniki ali imajo v najemu tolikšno površino zemlje, da z njo lahko prerediti eno govedo. Za sprejem v zadrugo pa morajo nasloviti prošnjo na upravni odbor. Uradni naslov zadruge je: Kraški zadružni hlev — Praprota.

Članom nove zadruge želimo, da bi njihova prizadevanja bila kronana z največjim uspehom.

ZAHVALNA NEDELJA

V nedeljo po zadnji dopoldanski maši se je zbralo na Travniku precejšnje število kmečkih traktorjev. Bila je namreč zahvalna nedelja in kot običajno maša in blagoslov za vse prejete poljske dobrote delavne-ga leta. Župnik Persig je po maši blagoslovil razvrščene poljske obdelovalne stroje.

Večja zahvalna slovesnost je pa bila v Standrežu. Pred cerkvijo na trgu je zilo razpostavljenih okrog dvajset traktorskih vozil. Veliko pozornost je vzbujal star kmečki voz, naložen s štandreško zelenjavo in naprežen s konji, kot so po starem »furali« vrtino in zelenjad v Trst. Po zahvalni maši je župnik blagoslovil vozila in vso množico kmetovalcev. Nato so se pa vsi zgnatli k vozu, kjer so vsem dajali zastonjsko pokušnjo vina in domačega koruznega kruha, spečenega »po starem«.

Osrednja kmečka zahvalna slovesnost je pa bila prirejena v Fari vpričo deželnih in pokrajinskih predstavnikov. Zahvalno mašo je daroval nadškof Cocolin. Prisotni so bili tudi neposredni obdelovalci iz Sovodenj.

Ši. Maver DVEMA V SPOMIN

V mestni bolnišnici usmiljenih bratov je umrla sredi prejšnjega meseca 78-letna Roža Doljak.

Pokojnica izhaja iz Pintarjeve ali Botonarjeve družine. Primožila se je že pred prvo svetovno vojno k eni prvih kmetij v vasi. Imela pa je v življenju skoro samo trnjevo pot, kljub svoji vedno veseli naravi.

Ob izbruhu prve svetovne vojne je moral njen mož Zanut v vojsko. Doma je pustil dva otročiča in dva stara, očeta in mater. Z vsemi temi je morala iti Roža v begunstvo. Mož pa je bil na fronti hudo ranjen. Ostal je po vojni nesposoben za delo in tudi invalidnine ni prejemal. Družina je rastla, trikrat so prišli dvojčki na svet, za delo pa ni bilo pri hiši nikogar. Premoženje je šlo navzdol. Prišlo je še huje. V istem dnevu sta umrla za pljučnico mož Zanut in 16-letni sin Darko. Vdova je ostala z majhnimi otroci in dvema starima. Premoženje je prišlo na boben. Otroke so sprejeli nekateri zavodi, gospodinja pa je postala kmečka dninarka.

Po drugi svetovni vojni se je preselila iz rojstne vasi k pevskemu mostu. Sin Ivo je padel v borbah. Hčer Albino so odpeljali v taborišče smrti. Bila je že pred krematorijem pod kupom mrtvih. Pa je spodaj prišla k sebi in tovarišice so jo odnesle spet v barako. Domov je prišla komaj živa. Danes je poročena in ima otroke.

Pokojno Rožo je kljub veseli naravi to trpko življenje zlomilo. Morala je v bolnišnico, kjer je končala svoj življenjski tek. Pokopali smo jo na goriškem pokopališču poleg moža in sina, kakor je sama želela.

Nekaj dni pred vsemi svetimi smo pa spremljali na domače pokopališče 81-letno sovaščanko Suolo Matildo.

Pokojnica se je z družino vred preselila k nam že leta 1928. Po prihodu se je družina popolnoma udomačila pri nas. Privadila se je našemu jeziku in navadam. Rajnka je bila zelo dobrega srca. Lansko leto ji je umrl mož Alojz. Zdaj je šla še ona za njim po plačilo in večni mir!

Vsem v družini izrekajo znanci sožalje.

Goriško industrijsko področje

Goriški industrijski pas med Standrežem in Sovodnjami se vsak dan bolj uresničuje in dobiva stvarno obliko. Njegovo območje bo obsegalo preko 150 hektarov; od teh jih je približno 104 v goriški občini, nekako 40 pa v sovodenjski. Površina za vsako industrijsko podjetje je odmerjena na štiri tisoč kvadratnih metrov, ki jih bo občina odstopala po 500 lir za kvadratni meter. Občina je tudi že naredila načrt za ceste, odvoze in druge napeljave v tem pasu, za kar je že prejela od deželne uprave 50 milijonov lir podpore za tekoče leto, za prihodnje pa bo nakazanih še 100 milijonov. Ker so potrebna sredstva že pri rokah, se bodo dela takoj pričela. Dokončni stroški za vsa ta dela pa bodo znašali okrog 290 milijonov lir.

V novem industrijskem pasu se bo nahajala tudi postaja za tovornjake in bo tekla preko tudi priključnica avtoceste Ljubljana - Nova Gorica - Gorica - Villesse. Industrijska podjetja na tem prvem področju pa so: dve tovarni slaščic, ena za zimsko perilo, ena tiskarna, ena za plastične izdelke, en mehanični obrat, en me-

hanično precizni, obdelovalnica marmorja, ena parketarna in ena železostrugarna. Vseh skupaj je že devet, s Prinzijsvo livarno deset.

Drugo področje v obsegu 800 tisoč kvadratnih metrov bodo pa zavzela štiri industrijska podjetja; med temi eno farmacevtsko in eno za izdelovanje pleska in barvil. Za to področje bo občina potrebovala več kot 600 milijonov lir za pripravljalna dela.

-0-

SLOVENSKA TRGOVSKA ŠOLA

Nova slovenska trgovska šola v Gorici bo začela delovati to soboto. Za ta dan je določen prvi sestanek šolskega vodstva, učnih moči in dijakov, da se med seboj spoznajo in navežejo stike. Zbrali se bodo v poslopiju enotne slovenske srednje šole v Ul. Randaccio, kjer se bo pouk tudi nadaljeval.

Doslej se je vpisalo v I. razred — letos bo samo ta — sedem dijakov. Vpisovalni rok je potekel v ponedeljek. Lahko se pa še vpišejo dijaki, ki so iz kateregakoli tehtnega vzroka ali zaradi bolezni zamudili zadnji dan za vpis.

Niso še tudi točno izbrane učne moči za ta novi šolski zavod, ki ni neposredno odvisen od šolskega skrbništva, marveč od posebnega pokrajinskega odbora, ki mu sedaj načeluje bivši šolski skrbnik.

GLEDALIŠKA PREDSTAVA

V soboto zvečer in v nedeljo popoldne je nastopilo v dvorani Katoliškega doma v Gorici Slovensko gledališče iz Trsta z dramo Antona Čehova »Tri sestre«.

V soboto je bila dvorana precej prazna, najbrže ne v preveliko čast goriških Slovencev. Pač pa je bila v nedeljo udeležba prav dobra. Tu gre brez dvoma za pravilno izbiro dnevo in tudi bolj ustreznih ur za gledališke prireditve v Gorici.

Reči moramo, da so zamudili edinstveno priložnost videti do podrobnosti na izviren način preštudirano predstavo v režiji Bojana Stupice. V nedeljo popoldne sta se posebno zadnji dve dejanji razvili do viška.

Tri sestre, Olga, Maša in Irina v predstavah Rodoškove, Sardočeve in Kozlovičeve so vsej dvorani dokazale, da so občutile svoje vloge, kakor jih je Čehov sam zamislil s podrobno poglobitvijo v zatišje človekove osebnosti, ki išče izhoda iz tedanjega umirajočega ruskega meščanskega sveta. Skupina treh sestra ob zaključku predstave je pokazala pravi kip Niobine žalosti in strasti tako, da so tudi preproste gledavke vstale s sedežev s solzami v očeh.

Ne te solze, marveč splošni občutek resnične odrske umetnosti, ki so ga znali tržaški igralci in igralka tako neposredno podati, naj bodo vsaj skromno plačilo našim umetnikom ob njihovi prvi letošnji predstavi v Gorici.

RAZSTAVA SILVESTRA GODINE V GORICI

V pasaži »Pro Loco« v Gorici, corso Italia, razstavlja svoja najnovejša dela slikar Silvester Godina, od 11. do 20. novembra 1968. Vstop prost, razstavišče je odprto ves dan od jutra do večera.

Silvester Godina je Tržančan iz Škedenja ter uživa, kot znano, kot umetnik lep ugled zaradi resnobe svojih umetniških teženj.

Mali oglas

MOSKI SREDNJE STAROSTI, ekonomsko dobro preskrbljen, bi se rad oženil z resnim dekletom, starim največ do 30 let. Informacije pri Novem listu v Gorici, pod šifro XX.

V SPOMIN

Te dni so v Gorici pokopali dve gospe, ki sta bili svoj čas zelo znani v slovenskih kulturnih krogih in organizacijah.

Prva je Alojzija Nemeč, poročena z zdravnikom Del Nerijem. Pokojnica je bila rojena v Biljah iz poznane posestniške družine. Že v mladosti se je udeleževala dela v narodnih društvih. Kot žena moža, italijanske narodnosti, je vzgojila svoja otroke tudi v ljubezni do slovenske kulturne tradicije in v popolnem znanju materinega jezika. Srčno dobra gospa in pomočnica vsem potrebnim naj uživa pokoj in plačilo na drugem svetu.

Od precej burnega življenja se je poslovila tudi 82-letna gospa Breščakova. Zadnja leta je bila seveda malo poznana v javnosti, pač pa je igrala vidnejšo vlogo med goriškimi Slovenci pred in po prvi svetovni vojni. Rajnica je bila žena po vsej deželi znanega trgovca s pohištvo Antona Breščaka v bivši Gosposki ulici v Gorici. Ugledna gospa je živo sodelovala v vseh takratnih naših ženskih organizacijah kot ena prvih javnih delavk. Naj počiva v miru! Sinu in sorodstvu izražamo svoje sožalje!

Peč ZADNJA POT

V nedeljo, 10. novembra, popoldne, smo spremljali na zadnji poti našega soseda Frančka Petejana. Umrl je po dolgi srčni bolezni v najlepši moški dobi, šele v sedem-inštridesetem letu starosti. Pogreba se je udeležila velika množica ljudi bodisi domačinov, kakor tudi iz sosednih vasi.

S svojo udeležbo so hoteli ljudje pokazati, kako je bil pokojni Franček pri njih priljubljen. Saj je bil veselega značaja ter pošten in zaveden Slovenec.

Zapušča ženo in hčerki, katerim izrekamo iskreno sožalje. Franček pa naj mirno počiva v domači zemlji.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncert zbora „Jacobus Gallus“

Nastop pevskega zbora »Jacobus Gallus« pri nekaterih pesmih kot na primer v Žirovni- v soboto zvečer v Kulturnem domu je priva- bil številne ljubitelje zborovskega petja. Spo- red koncerta je bil tokrat posvečen zgolj slovenski ljudski pesmi v različnih priredbah skladateljev Oskarja Deva, Emila Adamiča, Jurija Flajšmana, Ubalda Vrabca, Janka Ži- rovnika, Marka Bajuka, Karla Boštjančiča, Da- nila Bučarja, Pavla Merkuja in Karla Pahorja.

Zbor, ki ga vodi dirigent in skladatelj Ubald Vrabec, je tudi tokrat potrdil svojo visoko u- metniško raven. 30 izbranih glasov je zlatih v enotno ubranost in zvočno tenkočutno urav- novarjeno pevsko telo, ki bi doseglo še večjo homogenost s povečanjem števila ženskih glas- ov. Ti pevci so v splošnem pokazali veliko izrazno moč, ki ima svoj izvor v muzikalnem vsebinskem doživljanju. Pevovalci Ubald Vra- bec ljubi bogato in široko razpredeno dina- mično lestvico, s katero doseže lepe učinke. To je bilo mogoče v soboto opaziti posebno

kovi priredbi »Kukavica« in Flajšmanovi »Pod oknom«. V Vrabčevu priredbo pesmi »Njega ni« je zbor vžil vso čustveno nežnost bese- dila. Z razigrano veselostjo je mešani zbor predvajal Bajukovo priredbo »Marko skače«. S toplino čustvenega izraza pa je podal tudi ostale pesmi iz prve skupine za mešani zbor, takò Devovo malokdaj izvajano »Strašno grmi in se bliska« ter Adamičevi »Huda zima« in »Nocoj se mi je sanjalo«, ki so zelo ugajale. Vrabčeva priredba »Polka je ukazana« je tu- di tokrat močno učinkovala s svojo prefinje- no poliritmično zasnovno in zanetila v poslu- šavcih navdušenje. Šest pesmi je zatem diri- giral Janko Ban, gojenec dirigentskega tečaja Glasbene Matice, ki kaže nadarjenost za ta poklic.

Za njim je Ubald Vrabec ponovno prevzel vodstvo zbora, ki je v sami moški zasedbi v drugem delu koncerta zapel dve Boštjan- čičevi priredbi »Dve let' in pol« in »Hladna jesen«, dalje Bučarjevo »Angelček varuh moj«

in Vrabčevi »Plenice je prala« ter »Od Celja do Žalca«. V tretjem delu sporeda je zopet nastopil mešani zbor, ki je najprej predvajal Vrabčevu priredbo »Dober večer«, v kateri je zelo ugajal odstavek triglasnega ženskega zbora. V Boštjančičevi »Zabučale gore« pa je žel lep uspeh Ferlugov tenorski solo. Vrabče- va »Bratci veseli vsi« pa spada med oblikov- no tehtnejše zborovske skladbe in je po svoji gradnji muzikalno globoka, čista umetnina, dragocen prispevek k naši zborovski litera- turi. Pevci so s to skladbo ponovno navdušili poslušavce. Zatem je zbor zapel še Merku- jevo »Svjeti lunca, svjeti«, Pahorjevo sedaj že ponarodelo »Pa se sliš' od Sv. Vida zgun« ter končal s šegavo Vrabčevu »Po cesti«. Spo- red je napovedovala Alenka Kravosova. Ob- činstvo je nagradilo zbor in pevovodji s pri- srčnimi in zaslužnimi aplavzi.

Med sporedom je pevovodja Ubald Vra- bec na kratko spregovoril tudi o tragičnem umiranju slovenskega zborovskega petja na Tržaškem, katerega tradicijo nadaljujejo v bistvu le še cerkveni pevski zbori, iz katerih izhaja zdaj že velik del članov drugih pev- skih zborov, npr. tudi zbora »Jacobus Gal- lus«. Pozval je vse pristojne, zlasti pa mla- dino, naj tudi v bodoče goji lepo našo tradi- cijo zborovskega petja. K. S.

SLOVENS O GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Sezona 1968-69

GOSTOVANJE GORISKEGA GLEDALIŠČA
NOVA GORICA

CARLO GOLDONI

TAST PO SILI

(Un curioso accidente)

Veseloigra v narečju v 2 dejanjih (5 slik)
Prevod in priredba v narečje J. B.
Režija: JOŽE BABIČ
Scena: VLADIMIR RIJAVEC
Kostumi: ANJA DOLENČEVA

V nedeljo, 17. novembra, ob 20.30 v Bazovici,
v torek, 19. novembra, ob 20.30 v Šklednju,
v sredo, 20. novembra, ob 20.30 na Opčinah,
v četrtek, 21. novembra, ob 20.30 v Sv. Križu,
v petek, 22. novembra ob 20.30 v Nabrežini,
v nedeljo, 24. novembra, ob 16 uri v Kulturnem do-
mu v Trstu.

Za predstave v Kulturnem domu imajo abonenti
SG 5% popusta.

Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstav.

Deseta številka revije „Teorija in praksa“

Mislimo, da bi danes vsi ljudje, ki trezno preso- jajo gospodarsko, socialno in politično problematiko v sosednji državi in zlasti v Sloveniji, težko po- grešali revijo »Teorija in praksa«, ki jo izdaja Visoka šola za politične vede v Ljubljani. To je danes za slovenske razmere res dobra revija. Vsak zvezek, ki pomeni že celo knjigo, prinese celo vrsto stvarnih prikazov gospodarskih in političnih problemov v Sloveniji, in lahko se reče, da so vsi prispevki aktualni, mnogi zelo objektivni, nekateri na resnični znanstveni višini, vsi pa so napisani strokovno in tako, da dejansko osvetljuje proble- me, ki jih obravnavajo.

Najnovejša, oktobrska, to je 10. letošnja števil- ka, prinaša na uvodnem mestu »Opombo« — tak je naslov članka — Bojana Stihla v zvezi z dogodki na Češkoslovaškem. Iz članka naj navedemo samo nekaj stavkov, ki dokazujejo, v kakem duhu je na- pisan: »Prej ali slej bomo morali spoznati tale prvi pogoji: socialistična preosnova družbe je lahko uspešna le tedaj, če bo v resnici dedič duhovnih in revolucionarnih tradicij evropske kulture, nje- nega duha in njene civilizacije in če bo v svojih

idejnih zasnovah upoštevala nove odnose, nove izkušnje in nova stanja. Kolikor bolj bo sociali- zem težil k temu, da se istoveti z državnopravno organizacijo, toliko manj bo resnično ljudsko in demokratično gibanje... Če se bodo te ali one »socialistične« preosnove zapirale v okviru shema- tične državne organizacije, ne bodo obsojene samo na neuspeh, marveč bodo prisiljene uporabiti silo kot argument prepričevanja in razreševanja druž- benih dilem. Najbrž je to največji nauk, ki nam ga daje češkoslovaški avgust 1968. leta.«

Daljši dokumentarni komentar o dogodkih na Češkoslovaškem je napisal tudi Vinko Trček pod naslovom »Korenine usodne odločitve«. Trček me- ni, da do zasedbe Češkoslovaške ni prišlo le zato, ker je to majhna država in ker leži na strateško bolj ali manj pomembnem ozemlju. Globlje vzro- ke oziroma razlage za sedanje dogodke moramo odkrivati v notranjih družbenih procesih, ki so pripeljali do spremenjenega političnega razmerja sil v posameznih državah. Močno so se okrepile demokratične struje, kar nekaterim, ki jim je glavni cilj oblast, ne gre v račun. »Ne moremo reči, kaj bi dodal in kaj bi odvzel čas in prinesle praktične izkušnje, vendar ni dvoma, da na Češko- slovaškem pred avgustom ni bila v vzponu kon- trarevolucija, temveč so to bile najbolj plemenite in iskrene težnje moderne socializma,« piše Trček. Drugje pravi: »Nedavna preteklost nas je tolikokrat poučila, da nimamo ne nezmotljivih vo- diteljev ne nezmotljivih partij, da ne moremo v interesu socializma privoliti v slepe avtoritete. Res- nice ni mogoče dokazovati z grobimi političnim pritiskom ne s tanki.«

Izmed ostale vsebine bo vsak z največjim zani- manjem prebral obsežno anketo o ustavni refor- mi v Jugoslaviji, pod naslovom »Popravki ali pre- osnova političnega sistema«. Iz nje je razvidno, da naj bi šlo za bistveno korekturo sedanjega fede- rativnega sistema v Jugoslaviji, ki je bil povzet — po besedah enega izmed udeležencev ankete — preveč po sovjetskem vzoru in je zato pustil vso oblast odločanja le vrhu federacije, to je zvezni vladi. Anketa je izzvenela v ugotovitve, da bo jugo- slovska federacija toliko trdnjša, čim bolj bo- do urejeni odnosi med narodi in čim bolj bodo ti svobodni, suvereni in zadovoljni.

Zelo aktualen in zanimiv je tudi prispevek To- neta Ladava o davčni politiki do višinskih kme- tij v Sloveniji, kjer opozarja na akuten problem propadanja kmetij, ker mladina beži z njih zaradi preslabih gospodarskih pogojev.

Skoraj vsi sestavki so napisani v lahko razum- ljivem slogu in v dobrem jeziku.

Nova slovenska teološko-znanstvena knjiga

Slovenski verski tisk ti je v zadnjih letih precej opomogel. Nekoliko manj pa slovenska teološka literatura, pri čemer so mišljene izvirna znanstve- no-teološka dela. Nekaj dobrih razprav teološkega značaja je izšlo v reviji »Nova pot«, zlasti Jan- žekovičevih. V knjigi pa je izšlo zelo manj takih del. Zato je nova knjiga z naslovom »Zadnji temelj realnega izkustvenega sveta je Bog«, ki je izšla nedavno v Ljubljani, še posebno razveseljiv pojav, kot prva lastovka, ki naznanja morda pomlad tudi v tem pogledu. Napisal jo je Ludvik Bartelj, du- hovník-filozof. Izšla pa je, kot kaže, v samozaložbi. Na okrog 150 straneh večjega formata je zgoščenih več desetih poglavij, ki so razdeljena v cikle: »Početak, razvoj in dokončna utemeljitev predmet- ne filozofije«, »Istinitostna pot k priznanju bož- jega bistva«, »Veljavnostna pot k priznanju božje- ga bistva« in »Osebnostna pot k priznanju božje- ga bistva«. Avtor obravnava nato še »Vrednostno« in »bistvogledno pot« k priznanju božjega bivanja.

Filozofsko-teološko vrednost te knjige bi mogel pravilno in v celoti dojeti in oceniti samo filozof- strokovnjak, ali bolje rečeno teolog. Vendar knjiga očitno ni namenjena samo teologom in čistim filo- zofom, ampak izobražencem na splošno, zato jo je tudi treba vzeti in oceniti kot takšno. Na prvi pogled se bo zazdela marsikomu težka kot bra-

nje, ker operira iz čisto filozofskih izhodišč in s filozofsko-strokovnimi pojmi.

Toda ko preberemo v Barteljevi knjigi nekaj desetini strani, nas zagrabi, da kar ne moremo od- nehati, kajti pred nami se razgrne nova in zani- miva panorama miselnega iskanja in doživljanja Boga. Barteljevo filozofsko dokazovanje božjega bivanja morda ni v vsem popolnoma izvirno, ker je marsikje opazno, da je bil njegov vzor ugledni slovenski verski filozof France Veber. Vendar pa se po drugi strani tudi lahko reče, da Bartelj samostojno dalje razvija nekatere Vebove argu- mente za bivanje božje in tudi nekatere značilnosti njegove filozofije, med katerimi naj posebej ome- nimo strogo racionalnost in logičnost, ki je mate- matično dosledna in natančna. To daje vsej študiji solidnost in znanstveno vrednost.

France Veber je napisal knjigi uvod na štirih straneh. S tem uvodom se je torej tudi filozof France Veber po dolgem času spet predstavil slo- venski javnosti, kar je še posebej razveseljivo.

Na žalost je najti v knjigi polno tiskovnih na- pak, kar je nabrž v glavnem krivda hrvaške tiskarne. Pa tudi jezik je ponekod premalo skrb- en in nekoliko zastarel, s precej hrvatizmi, čeprav se mnogi odstavki lepo berejo.

Sodobno kmetijstvo

Današnje gospodarstvo

in kmetijsko združništvo

Že od nekdaj se ljudje, kadar želijo kaj doseči, povezujejo v najrazličnejše skupnosti, ki potem zastopajo svoje člane. Zadruga je najstarejši tip združevanja proizvajalcev, pa tudi potrošnikov. V nekaterih evropskih državah predstavljajo zadruga steber kmetijstva. Tudi v Italiji naletimo na cetoče združništvo, posebno v Toskani in v Emiliji. V Firencah obstajajo celo zadruga trgovine na drobno, ki prodajajo gospodinjstvom garantirano sveže mleko, maslo, skuto, jajca, zelenjavo, sadje, vino itd. in to po dokaj visoki ceni. Toskanci namreč zelo cenijo pristno hrano, za katero so tudi pripravljene seči globoko v žep. Tudi Tržaščani cenijo pridelke, ki prihajajo naravnost od kmetovalcev. Vprašanje pa je, če kmetovalci dobe pravično ceno za svoje pridelke. Vsi vemo, da temu ni vedno tako, posebno glede cene mleku, živini. Tudi na področju nabave krmil, gnojil, semen itd. položaj ni nič kaj rožnat. Sploh se ugodnosti, ki jih nudijo zadruga pri nakupu nekaterih surovin oziroma prodaji pridelkov premalo upoštevajo, nasprotno, pogosto slišimo, da pomeni zadruga »delati za druge« in podobne trditve. To kaže na ideološke predsodke in nepoučenost o današnji gospodarski stvarnosti. Mogoče je prav, če obrnemo za hip pogled čez plot in pogledamo, kaj se dogaja pri »sosedu« industriji.

MALI IN VELIKI V INDUSTRIJI

V gospodarsko razviti družbi je blagostanje zelo odvisno od prisotnosti majhnih proizvodnih enot, toda samo podjetja velikega in velikanskega obsega dajejo gospodarstvu pravo osnovo. Visoko storilnost in kakovost izdelkov nokažejo lahko tudi majhna podjetja, toda samo velika podjetja so sposobna vzdrževati raziskovalne oddelke in samo ona lahko načrtno pripravljajo svoji poseg na tržišče. Poleg tega pa taka podjetja koncentrirajo na sorazmerno majhnem prostoru (npr. FIAT v Torinu) zelo visoke investicije in zaposlujejo veliko število ljudi. Povrh na še večje nase mnogo manjših podjetij. Odločilno pa je predvsem to, da sta njihova ponudba in prisotnost taka, da v pravem pomenu besede ustvarjajo tržišče.

KAJ POMENI USTVARJATI TRŽIŠČE?

To pomeni predvsem sledeče:

1. velika podjetja načrtujejo svojo proizvodnjo na osnovi predvidene količine, ki jo bo vsrkalo tržišče;
2. velike industrije imajo sredstva, s katerimi vplivajo na trg, zaradi česar lahko uravnavajo dobavljanje izdelkov na trg in s tem stabilizirajo svojo proizvodnjo;
3. na ta način izločijo večji del gospodarske negotovosti in ravno zaradi tega se lahko intenzivneje ukvarjajo z raziskovanjem in vnašanjem novih tehnoloških postopkov in novih izdelkov;
4. tako povečajo svojo gospodarsko moč in vplivajo celo na dobavitelje surovin in na prodajo proizvodov.

Ali ni kmetijstvo tisto, ki se tudi nahaja v vlogi dobavitelja surovin industriji? Tako delajo kmetje na Tržaškem, ko dajejo svoje mleko SALPATu, torej predelovalni industriji, in živinorejci v deželni okviru, ko dajejo svojo živino posrednikom, namesto da bi si sami postavili klavnice, hladilnice in organizirali neposredno prodajo mesa.

GOSPODARSKA MOČ IN KMETIJSTVO

Pogostokrat slišimo in tako je tudi mnene večina ljudi (tudi marksistov), da ni nič lepšega, kot delati na svoji zemlji. Občutek, da si svoboden in da si sam sebi gospodar, naj bi poplačalo vse napore in težave. Kako dolgo bo to še trajalo? Številke o ljudeh, ki so pri nas zapustili kmetijstvo, so več kot zgovorne. Ali je res pametno vztrajati pri takem pojmovanju in odnosu do zemlje?

Z razvojem industrije je moč kmetijstva zelo padla, z drugimi besedami, zmanjšala se je — gledano v celoti — produkcijska in finančna moč kmetijstva. Tudi kmečki stan in poklic nimata več tistega pomena kot nekoč. Skoraj povsod imajo prednost koristi industrijskih skupin. Koristi obeh niso nužno v nasprotju, če pa so, je kmet tisti, ki ima škodo.

Tudi predelovalna industrija (zelenjave, sadja, mleka itd.) vlada vedno bolj nad kmetom. Kmet je največkrat samo pridelovalec surovin. Takšen pa ni in ne more biti gospodar samega sebe. Pogostokrat se na industrija niti ne zmeni za last nad zemljo. To lahko širokogrudno pušča kmetu, ki naj kar naprej dela tako trdno. Če pa bi hotela industrija dobiti v svoje roke večje

površine zemlje, ji tega nihče ne bi mogel preprečiti.

V GOSPODARSTVU NI NIČ NESPREMENLJIVEGA

Zgornje velja lahko tudi za kmetijstvo. Tudi kmetijstvo namreč lahko reagira na to stanje in se vključi v moderen način proizvodnje in v sodobno gospodarjenje. Skratka, če se predelovalna industrija vedno bolj širi, toliko bolj bi bilo potrebno, da bi kmetovalci pokazali več sposobnosti po organiziranju. Vplivali bi lahko celo na predelovalno industrijo. Zdržiništvo in kmečka združenja so redka sredstva, ki jih imajo kmetovalci na razpolago, da dosežejo zaželeni cilj t. j. konkurenčnost in enakovrednost na trgu. Zadruga opravlja in organizira za svoje člane različne dejavnosti, varuje njihove gmotne koristi, olajšuje oskrbo s proizvodnimi sredstvi oziroma drugimi pripomočki, s čimer znižuje proizvodne stroške, omogoča ugodnejše dobivanje kreditov itd. Zadruga je edina oblika, ki lahko omogoči kmetom primeren nastop na trgu in ki s svojimi napravami za vskladiščenje, s sodobno pripravo pridelkov za trg, s tipiziranjem pridelkov itd. lahko vpliva na tržne razmere.

Združen nastop živinorejcev bi lahko dosegel višjo ceno mleku in s tem omogočil ponoven razcvet tega sektorja. Prej smo omenili tudi komercializacijo pridelkov, torej prodajo pridelkov na trgu, kar bi moralo biti končni cilj proizvodnje. Za naše razmere bi bil velik uspeh, če bi dosegli že samo združitev pridelovalcev. Za zadruga in združenja so predvidene podpore in visoki denarni prispevki. Predvideno je šolanje vodstvenih kadrov zadrug, urejanje računovodstva na kmetijskih ustanovah. To pomeni, da šolanje kadrov in stroške za vodenje zadrug plača država oziroma dežela. Danes ni več časa za razmišljanje, treba se je končno poslužiti teh ugodnosti in pogumno zreti v bodočnost.

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

DRAGOCENA ZMAGA JURKIČEVE ŠESTERKE

Borovi odbojkarji so preteklo soboto navdušili svoje številne navijače z blestečo zmago, ki so jo izbojevali proti zelo močni ekipi Pagnin iz Padova. To ekipo je Bor že večkrat srečal v prejšnjih prvenstvih, a se mu še nikoli ni posrečilo prisiliti odlične Padovance na predajo. Zato je ta zmaga toliko pomembnejša. Dokazuje predvsem, da so Jurkičevi fantje znatno izboljšali svojo igro in so se na letošnje prvenstvo skrbno pripravili. Proti Pagninu so v prvih dveh setih zaigrali skoraj brezhibno. Celotna šesterka se je zelo dobro razumela, igrala je duhovito in borbeno. Napad je bil zanesljiv in učinkovit, obramba prav tako uspešna. Ker so tudi nasprotniki predvajali odlično odbojko, je bila igra izredno napeta in privlačna. Potem ko so povedli 2:0 v setih, so borovci v tretjem in četrtem precej popustili, kar je Pagnin seveda izrabil in izenačil na 2:2. Treba je bilo torej odigrati še peti, odločilni set. Borovci so imeli še dovolj moči in samozvesti, da so se spet zbrali in odločili ogorčeno bitko v svojo korist.

Končni rezultat je bil 3:2 (13, 15, —8, —4, 11) za Bor. Za ta uspeh so borovci res vredni pohvale.

NOSARI BERGAMO - BOR 3:6

E. Bole in E. Košuta neporažena

Borovi pingpongaši so začeli letošnje prvenstvo B lige zelo uspešno. Iz Bergama so se vrnili s presenetljivo zmago, ki bo morda odločala o zmagovalcu prvenstva, oz. o bodočem prvotligašu. Upajmo, da bo to Bor. Moštvo Nosari iz Bergama je

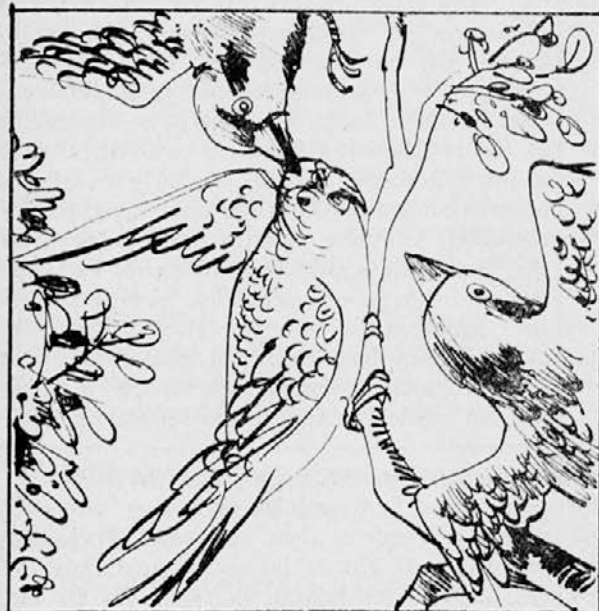
namreč veljalo za glavnega favorita, a mu je Bor že prvi dan prekrizal račune. Če bosta Edi Bole in Edi Košuta tudi pred domačim občinstvom v povratnem srečanju proti Nosariju ponovila odlično igro, ki sta jo predvajala preteklo nedeljo v Bergamu, potem bi moral biti letos Boru vstop v A ligo zagotovljen. Ostala moštva namreč ne bi smela predstavljati večje nevarnosti, čeprav ne gre nobenega podcenjevati. Vsekakor Nosari razpolaga z najmočnejšimi igralci, (drugokategornika Gorri- ni in Scarpellini in mladinski državni reprezentant Allieri) in dejstvo, da ga je Bor na tujih tleh prepričljivo premagal s 6:3, je vsekakor spodbudno. Zmago sta praktično izbojevala zgolj Edi Bole in Edi Košuta, ki sta nadigrala vse tri nasprotnike in se vrnila domov brez poraza. Grbec, ki je vstopil kot rezerva, ker je bil Tomšič nerazpoložljiv, se je sicer potrudil, a proti izkušenim nasprotnikom ni mogel priti do zmage. Vendar to ni bilo odločilno zaradi ostalih dveh predstavnikov Bora.

Posamezni izidi:

- E. Košuta - Allieri 2:0 (16, 20)
- Bole - Gorriani 2:1 (—16, 17, 19)
- Grbec - Scarpellini 0:2 (14, 10)
- Bole - Allieri 2:1 (—20, 17, 13)
- Košuta - Scarpellini 2:0 (14, 12)
- Grbec - Gorriani 0:2 (13, 15)
- Bole - Scarpellini 2:1 (19, —17, 15)
- Grbec - Allieri 0:2 (15, 10)
- Košuta - Gorriani 2:0 (0, 0) p. f.

ZGODBA O

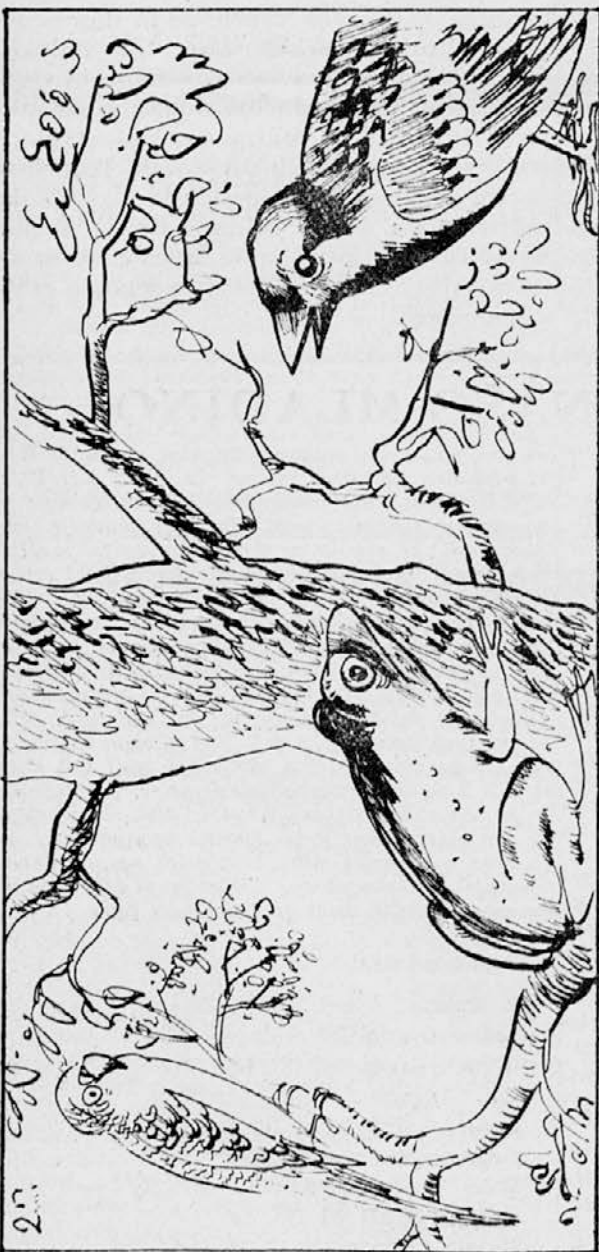
Bučku

ampak da bi ga takole polili — nak, tako se pa ne da. Kmalu se je razlegel okoli njega tak živčav, da je bilo veselje. Bučko je udarjal s kljunom sem in tja, pa tudi po njem so padale buške.

»Pššš« je nekdo zapodil vrabce.

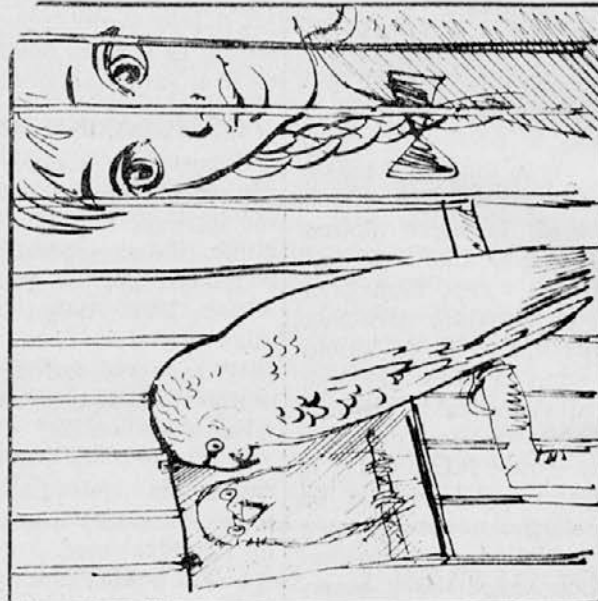
Bučko je še dolgo zamahoval s svojim krivim kljunom na vse strani, čeprav so vrabci že zdavnaj odleteli.

Tako je govoril razmršen vrabec in previdno gledal v Bučka.

Zabica se je tako napihnila, da je postala skoraj še enkrat večja, in je užaljeno odskakljala. Vrabec pa je grozeče stopil k Bučku in rekel:

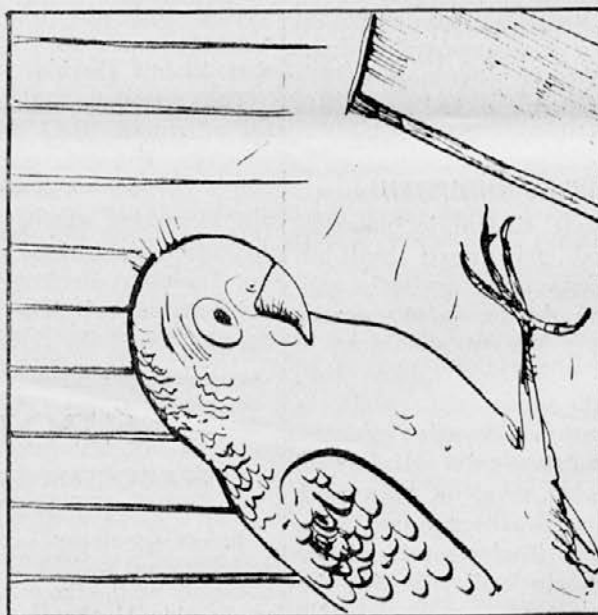
»Poslušaj. Francelj, to je naš vrt! Glej, da hitro izgineš, sicer bom poklical svojo družino, potem boš že videl...« Bučko sicer ni imel namena, da bi ostal kaj dolgo tam,

Malo čuden pa je že bil tisti ptič. Nikoli ga ni mogel prijeti, vendar ga je imel kljub temu rad. Po cele ure je čepel pri njem in mu govoril:

»Jaka! Moj ptiček, lep ptiček! Moj pa lep! Jaka!«

Zadnje čase je Bučko zelo rad govoril po človeško. Če mu je bila kakšna beseda všeč, je vtaknil Marjanci glavo malone v usta. Marjanca mu je potem besedo ponavljala, dokler je ni znal izgovoriti.

Lahko si mislite, kako prijetno je bilo to.

Nekega dne pa je Marko postavil v Bučkovo kletko zrcalce. Bučko si je začel ogledovati to novo stvar. Močno začuden je bil, ko je zagledal še enega Bučka. Vrat je iztegnil za ogledalce, vendar tam ni bilo nikogar. Pogledal je spredaj in drugi Bučko je spet tu. Bučko odpre klun, neznanec tudi.

24. Pri Marjanci se je Bučku dobro godilo. Smel je letati po sobi in po kuhinji. V kletko je hodil samo spat. Kmalu se je naučil še eno besedo. Skoraj natanko tako kakor vsi trije otroci je začel klicati:

»Mami! Mami!«

Marjanca ga je večkrat vzela na prst in mu govorila: »Moj ptiček, lep ptiček!«